ומאי אחר הפשט קודם שנראו להפשט אחר שנראו להפשט מאי רבי ומאי רבי אלעזר בר׳ שמעון דתניא רבי אומר הדם מרצה על העור בפני עצמו וכשהוא עם הבשר נולד בו פסול בין קודם זריקה בין לאחר זריקה הרי הוא כיוצא בו [א]רבי אלעזר בר״ש אומר אין הדם מרצה על העור בפני עצמו וכשהוא עם הבשר נולד בו פסול קודם זריקה הרי הוא כיוצא בו אחר זריקה הורצה בשר שעה אחת יפשיטנו ועורו לכהנים לימא בדרבי אליעזר ורבי יהושע קמיפלגי [א] 1ועשית עולותיך הבשר והדם [ב]רבי יהושע אומר [א]אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם רבי אליעזר אומר דם אע״פ שאין בשר שנאמר 1ודם זבחיך ישפך א״כ מה ת״ל ועשית עולותיך הבשר והדם לומר לך [ג]מה [ב]דם בזריקה אף בשר בזריקה הא למדת שריוח יש בין כבש למזבח לימא מ״ד הורצה כר״א ומ״ד לא הורצה כר׳ יהושע [ב] אליבא דר״א כ״ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרבי יהושע מ״ד לא הורצה כרבי יהושע מ״ד הורצה אמר לך עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם אלא בבשר דליכא פסידא לכהנים אבל עור דאיכא פסידא לכהנים אפילו רבי יהושע מודה מידי דהוה אדיעבד [ג] דתנן [ד] [ד]נטמא בשר או נפסל או שיצא חוץ לקלעים ר״א אומר יזרוק רבי יהושע אומר [ג]לא יזרוק [ה]ומודה רבי יהושע שאם זרק [ד]הורצה: א״ר חנינא סגן הכהנים כו׳: ולא הרי פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים למצותן לא קאמרינן הרי [ה] קודם הפשט וקודם זריקה חלוץ קאמרינן והאיכא אחר הפשט וקודם זריקה לרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר אין הדם מרצה על העור בפני עצמו רבי חנינא כרבי סבירא ליה ואיבעית אימא אפילו תוקמא [ו] כרבי אלעזר ברבי שמעון מודה רבי שאין הפשט קודם זריקה והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים קסבר נמצאת טריפה בבני מעיים מרצה דיקא נמי דקתני א״ר עקיבא מדבריו למדנו שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ש״מ ואלא מאי קמ״ל ר״ע הא קמ״ל אפילו [ז] בגבולין א״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן [ה]הלכה כר״ע ואף ר״ע לא אמר אלא כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא [ו]והלכתא כדברי חכמים [ו](בשר בקבורה והעור בשריפה): **מתני׳** פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים בזמן שהן נשרפין כמצותן [ז]נשרפים בבית הדשן [ח]ומטמאין בגדים ואם אינן נשרפין כמצותן נשרפין בבית [ט]הבירה ואינן מטמאין בגדים

רבי אלעזר ברבי שמעון כו׳. קסבר בזריקה כשרה תליא היתר העור אבל נפסל בשר קודם זריקה אין העור מותר ואפילו הופשט קודם פסולו: **מ״ד.** הדם מרצה על העור לאחר שנפסל בשר: **כרבי אליעזר.** דאמר דם אע״פ שאין בשר: **אליבא דר׳ אליעזר כ״ע לא פליגי.** כלומר מילתיה דרבי אלעזר ברבי שמעון דאמר לא הורצה ודאי פלוגתא היא דעל כרחך מודה הוא [ח]דאילו רבי אליעזר לא קאי כוותיה דהא קאמר יזרוק לכתחילה אף ע״פ שאין בשר כגון אבד או נשרף אלמא זריקה מעלייתא היא: **כי פליגי אליבא דרבי יהושע.** כלומר הא דאמר דמ״ד הורצה כר׳ אליעזר ולא כרבי יהושע ליתא דאפילו אליבא דרבי יהושע אמרה רבי למילתיה: ה״ג **עד כאן לא א״ר יהושע אלא בבשר דליכא פסידא לכהנים.** ע״כ לא קאמר רבי יהושע אם אין בשר אין דם אלא לענין לעלות קרבן לבעלים לחובה דליכא פסידא לכהנים והתורה אמרה (דברים יב) הבשר והדם: **אבל לענין עור דאיכא פסידא דכהנים אפילו רבי יהושע מודה.** דלא מפסידנא [ט] להו שלא כדין ואם נשרף בשר או אבד קודם זריקה לכתחילה לא יזרוק וליכא [י] פסידא דכהנים שהרי לא קרב הקרבן [יא] ואם עבר וזרק הדם הויא זריקה להתיר העור אע״פ [יב] שלא עלה לו הקרבן הקרבה הוי וקרינא ביה עור העולה אשר הקריב: **מידי דהוה** [יג] **אדיעבד.** דקתני אם זרק הורצה. הניחא גבי נטמא איכא למימר הכין מרצה אבל [ז] גבי יוצא לא מרצה הכין וקאמר אם זרק הורצה אלמא ק״ל [יד] היה לו לרבי יהושע בדרשה זו דאם אין בשר אין דם דאם זרק הורצה הלכך גבי אבוד ושרוף נמי אע״ג דבדיעבד נמי פסול כדאמרינן בכיצד צולין (פסחים עח:) לענין עור מיהא מודה: **למצותן לא קאמר.** דהני הכשר מצותן בכך וכי קאמר ר׳ חנינא בנשרפין מחמת פסולן: **והאיכא קודם הפשט וקודם זריקה.** דבין לרבי בין לרבי אלעזר ברבי שמעון נשרף לרבי משום דקודם הפשט ולרבי אלעזר משום דקודם זריקה: **חלוץ קאמרי׳.** מימי לא ראיתי עור מופשט יוצא לבית השריפה והנפסל קודם הפשט עורו נשרף בבשרו [טו] ואין מפשיטים אותו: **והאיכא אחר הפשט קודם זריקה.** דלרבי אלעזר ברבי שמעון חלוץ [טז] ונשרף הוא: ומשני **רבי חנינא כרבי ס״ל.** דאמר הדם מרצה על העור: ה״ג **ואב״א אפילו תימא כר׳ אלעזר בר״ש ומודה רבי שאין הפשט קודם זריקה.** אפילו תימא רבי חנינא כרבי אלעזר ס״ל ודקא קשיא לך הא איכא אירע בו [יז] אחר הפשט קודם זריקה לא איתרמי בימיו דאפילו לרבי דאמר הדם מרצה על העור בפני עצמו מודה הוא דאין הפשט קודם זריקה (ולא הורגלו בכך) וכל שכן לרבי אלעזר ברבי שמעון לא הורגלו בכך: **והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים.** לא [יח] נמצא פסולו עד שהופשט ופסול זה קודם זריקה וקודם הפשט היה בו דקס״ד [יט] דבין לרבי ובין לרבי אלעזר נשרף כדאמרן לרבי משום דקודם הפשט ולרבי אלעזר משום קודם זריקה: **מרצה.** הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט לרבי וקודם זריקה לרבי אלעזר מרצה על העור והבשר ישרף כשאר פסולי קדשים: **אלא מאי קמ״ל רבי עקיבא.** כיון דשמעינן לרבי חנינא דאמר בשאר קדשים מרצה למה לי לאשמועינן בכור [כ]: **דאפילו בגבולין.** בכור בעל מום הנשחט בו [כא] במדינה על מומו ולא התירו הכתוב אלא באכילה כדכתיב (דברים טו) בשעריך תאכלנו אבל אם מת עורו אסור וטעון קבורה ואשמועינן רבי עקיבא דהיכא דלא ניכר [כב] טריפתו עד לאחר הפשט שראה שחיטתו והפשיט עורו כאילו נזרק דמו במקדש ונמצא טריפה לאחר הפשט: **בשר בקבורה.** [כג] דאין מאכילין קדשים לכלבים ושריפה ליכא דאין שריפה בקדשים אלא כשהובאה [כד] לעזרה ונפסלו לאחר שחיטה: **והעור בשריפה.** לא ידענא טעמא. ונראה בעיני דל״ג האי פירושא [כה] אלא ה״ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מידי. ותוספתא [כו] זו גירסא דתלמידי [ח] תרבילאי [כז] היא וטעו במה ששנינו במשנתינו במילתייהו דרבנן [כח] לבית השריפה (א) יצא ואני אומר דרבנן לאו אדר״ע קיימי דאיירי בבכור בגבולין אלא אדרבי חנינא קיימי דאיירי בקדשי המקדש: **מתני׳ נשרפין בבית הדשן.** חוץ לג׳ מחנות כדיליף לקמן בפירקין [דף קה:]: **ומטמאין בגדים.** לעסוקין [כט] בהן כדכתיב (ויקרא טז) והשורף אותם וגו׳: **שלא כמצותן.** שנפסלו טעונין [ל] שריפה כשאר פסולי קדשים: **בבית הבירה.** פעמים בעזרה פעמים בהר הבית כדאמרינן בגמרא [ע״ב]:

מאן דאמר לא הורצה כרבי יהושע. תימה היכי מצי סבר כוותיה הא קתני ומודה רבי יהושע דאם זרק הורצה כדבסמוך ונראה לפרש ומ״ד [לא] לא הורצה כר׳ יהושע דגזר נטמא בשר או נפסל דלא יזרוק אטו אבוד ושרוף דליכא בשר כלל דהתם אפילו בדיעבד לא הורצה והכא נמי אין הדם מרצה על העור בפני עצמו אפילו בדיעבד בנטמא גזירה אטו אבוד ושרוף ולא מיירי הכא באבוד ושרוף אלא בנטמא או נפסל ומ״ד הורצה ע״כ לא קאמר רבי יהושע דגזר [לב] אטו אבוד ושרוף ולא יזרוק אלא גבי בעלים דליכא פסידא דכהנים שעדיין לא זכו בעורו אבל עור דאיכא פסידא [דכהנים] דכבר זכו כהנים משנזרק הדם התם לא גזרינן אטו אבוד ושרוף מידי דהוה אדיעבד פי׳ בפסול יוצא וטומאה דדיעבד אם זרק הורצה ולא גזרינן הכא נמי מרצה הדם על העור בפני עצמו ופירוש הקונטרס דחוק: [ט] **א״ר עקיבא מדבריו למדנו כו׳.** משמע דוקא בעורו יאותו הכהנים אבל בבשרו לא דאפילו לעובדי כוכבים אסור והקשה ה״ר אפרים דבפרק כל פסולי המוקדשים (בכורות לג:) מתיר רבי עקיבא אפילו לעובדי כוכבים ולעיל פי׳ בריש פרק התערובת (דף עא:) [לג] אבל לא התירו מומחה לא משמע דוקא משום טריפות הא לאו הכי לא והיינו דלא כר״מ דקיים בפרק [לד] (כל פסולי המוקדשין (דף לג)) בבכור שנשחט שלא על פי מומחה מכאן דקדק בהלכות גדולות דהא דקיימא לן [י] כרבי מאיר בגזירותיו דוקא בגזירותיו ולא בקנסיו [כ]:

עין משפט נר מצוה

מט א מיי׳ פרק א מהלכות פסה״מ הלכה לא:

ב מיי׳ פ״ו מהלכות מעה״ק הלכה ד:

ג ד מיי׳ פרק א מהלכות פסה״מ הלכה לא:

נ ה ו מיי׳ פ״ג מהל׳ בכורות הלכה י וע״ש בכ״מ:

נא ז מיי׳ פ״ז מהלכות מעה״ק הלכה ד:

נב ח מיי׳ פ״ה מהלכות פרה אדומה הלכה ד:

נג ט מיי׳ פרק ז מהלכות מעה״ק הלכה ד ופ״ה מהלכות פרה הלכה ד:

◆

תורה אור השלם

1. וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ עַל מִזְבַּח יְהוָֹה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכֵל:
דברים יב, כז

◆

מוסף רש״י

אם אין בשר. ראוי כגון שנטמא או שנאבד, אין הדם נזרק (פסחים עז.) **דם אע״פ שאין בשר.** כשירה ונפטרו הבעלים **מה דם.** עולה: **בזריקה.** שעומד בארץ וזורק מן הכלי, כדכתיב וזרקו: **אף בשר בזריקה.** אלמא אויר יש ומחמת האויר הוזקק לזריקה שעומד בכבש וזורק אל עבר האויר למערכה: **שריוח יש בין כבש למזבח.** אויר יש בין כבש למזבח שלא היה ראש הכבש נוגע במזבח אלא אויר מעט מפסיק בינתיים (לעיל סב: וכעי״ז פסחים עז:). והמסדר את האיברים עומד על הכבש וזורקן על מערכת העצים לקיים מצות זריקה: **או נפסל.** בטבול יום (פסחים עז:) **ר״א אומר יזרוק.** את הדם, ר״א לטעמיה דאמר בכיצד צולין (דף עז.) דם אע״פ שאין בשר: **ר׳ יהושע אומר לא יזרוק.** ר׳ יהושע לטעמיה דאמר אם אין בשר אין דם, ויצא חוץ לקלעים בבשר קדשי הקדשים קאמר, שמחיצה שלהן חומת עזרה, כדכתיב בכולהו בחצר אהל מועד יאכלוה, ואם יצאת נפסלת כדילפינן בכיצד צולין מאל הקודש פנימה (שם לד:):

◆

שיטה מקובצת

ת״ל ועשית עולותיך כו׳. עיין לעיל דף ס״ג ע״ב: **ואף רבי עקיבא.** עיין בתוס׳ בכורות (דף ל״ג ע״ב):

מסורת הש״ס

(א) לעיל פה., (ב) תוספ׳ זבחים רפ״ד פסחים עז. ירוש׳ פסחים פ״ז ה״ה, (ג) לעיל סב:, (ד) [פסחים דף לד: עז:], (ה) ירוש׳ שם, (ו) [וע׳ תו׳ לעיל עא: סד״ה ובטריפה בכורות לג: ד״ה פסק]., (ז) לעיל פב., (ח) פי׳ בית המדרש [וע׳ רש״י מנחות פב:], (ט) שייך לעיל במשנה קג:, (י) [עירובין מז.], (כ) [וע״ע תו׳ יבמות לז. ד״ה מי, וב״ק ל: ד״ה וחכמים, וב״מ עב. ד״ה קונסין, וב״ב לד: ד״ה וחכמים, ובכורות כח. ד״ה ר״מ].

◆

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה והעור כו׳ לבית השריפה ואני כצ״ל ותיבת יצא נמחק:

◆

שינויי נוסחאות

א] קמיפלגי דתניא ועשית כצ״ל (*ש״מ): **ב]** לא אליבא כו׳ כצ״ל וכ״ה בכל כתה״י (דק״ס): **ג]** בש״מ גריס איוצא. וכ״ה בכתה״י דרש״י. אבל התוס׳ גרסי אדיעבד: **ד]** צ״ל דתניא (בה״ז, הגרי״ב): **ה]** צ״ל והאיכא (ש״מ): **ו]** צ״ל תימא (*ש״מ): **ז]** דאפילו (*ש״מ): **ח]** בכי״פ דרבי אליעזר. ותיבת דאילו ליתא: **ט]** מפסדינן (כי״פ): **י]** דליכא (כי״פ): **יא]** בכי״פ נוסף ולא טרחו בקרבן זה. ועי׳ פנים מאירות שפי׳ בפנים אחרות: **יב]** דאע״פ (כי״פ): **יג]** דהוה איוצא דקתני גבי יוצא אם זרק כו׳ כצ״ל (ש״מ וכי״פ): **יד]** בכי״פ וד״ו קל. ובס׳ באה״מ גריס קבלה: **טו]** עם בשרו (כי״פ): **טז]** שמעון נשרף וחלוץ הוא כצ״ל (*ש״מ): **יז]** בו פסול אחר (*ש״מ): **יח]** צ״ל דלא (*ש״מ): **יט]** צ״ל וקס״ד (*ש״מ): **כ]** צ״ל בבכור (*ש״מ): **כא]** תיבת בו נמחק (*ש״מ): **כב]** בכתה״י דלא הוכר טריפותו עד לאחר הפשט שרייה שחיטתו והפשטו לעורו כו׳. וכ״ה בד״ו רפ״ט וש״ח. וכעי״ז בש״מ ובה״ז ול״ק: **כג]** בקבורה. כדין קדשים בחוץ דאין כו׳ (*ש״מ): **כד]** כשהובאו (כתה״י וש״מ): **כה]** אבל הרמב״ם גרס לה ומוקי לה בבכור תם. ועיין ברע״ב ובכס״מ שם פ״ג מהלכות בכורות ה״י, ועיין בה״ז ול״ק (הגרי״ב): **כו]** ותוספת (ד״ו רפ״ב): **כז]** צ״ל דתרביצאי (ש״מ וכתה״י. וכ״ה בר״ש ספ״ג דבכורות). ועי׳ לעיל דף נ ע״ב בש״נ אות ח׳ ובליקוטים שם: **כח]** דרבנן יצא לבית השריפה ואני אומר וכו׳ כצ״ל (*ש״מ, וכ״ה בר״ש שם): **כט]** צ״ל לעוסקים (*ש״מ): **ל]** צ״ל וטעונין (כתה״י וד״ו): **לא]** צ״ל מ״ד (בלא וא״ו) (ש״מ): **לב]** צ״ל גזירה (ש״מ): **לג]** כאן הס״ד. ומה״ד אבל לא התירו מומחה לא. משמע וכו׳ (שמכ״י, ב״ש, צ״ק): **לד]** צ״ל בפ׳ עד כמה (בכורות דף כח.) (הגרי״ב):